

از: دکتر شیخ الاسلام کر دستانی

جنگ در اسلام

اسلام آنطور که مستشرقین ندانسته یا دانسته و شاید برای خاطر غرض خاصی که دارند مدعی هستند، دین کشتار و خونریزی نیست، بلکه اسلام بمنظور ضرورت دفاع از خویش دستور به کار میدهد، زیرا ذات و خفت را شایسته شأن ملت مسلمان نمیداند. جنگهای پیغمبر مبارزه‌ای شرافتمندانه بمعنای کامل کلمه و قصد از آن حمایت از آزادی برای نشر دعوت اسلامی و پی‌ریزی ارکان صلح بود زیرا نه پیمانی را نقض کرد، نه اسیران جنگی را مثله نمود، نه ضعیفی را به قتل رسانید، و نه با افراد غیر جنگجویان جوانمردانه حمله برد. امیدوارم این مقاله را، هم غیرمسلمانان هر چند میان‌خوبی هم با اسلام نداشته باشند، مطالعه کنند و هم چنین مسلمانان، هر قدر هم متعصب باشند، تا متوجه شوند که با کمال آرامش و آسایش میتوانند در کنار یکدیگر زندگی کنند، چون جنگ در اسلام با مترقی‌ترین و تازه‌ترین نظریات نظامی و قوانین جنگ، تطبیق میکند.

مبارزه‌ای شرافتمندانه و جوانمردانه در میدان

کارزار است.

زمان آغاز جنگ در اسلام

تاقبل از هجرت جنگ و قتال بر مسلمانان

معنی جنگ در اسلام

پیکار در اسلام عبارت از نبرد با دشمن

بمنظور تأمین آزادی برای انتشار دعوت اسلام

و استحکام پایه‌های صلح با در نظر گرفتن

میان مردم و جلوگیری از تجاوز و تعدی خارجیان بر ممالک اسلامی است .
 خداوند میفرماید : (وقاتلوا فی سبیل الله الذین یقاتلونکم و لاتعتدوا ن الله لایحب المعتدین) ۳ «بجنگید در راه خدا با کسانی که با شما میجنگند و تجاوز نکنید زیرا خداوند متجاوزان را دوست ندارد» .

جنگ در اسلام جنبه دفاعی دارد و مسلمانان واقعی آغازکننده جنگ نبوده و نیستند و از کشت و کشتار اکراه دارند .
 پیکار مسلمانان جنگی شرافتمندانه است و اسلام به جنگجویان خود اجازه نمیدهد اعمالی انجام دهند که منافی شرف و انسانیت باشد .

باین معنی باید پیمانهای خویش وفادار باشند ، از خیانت دوری گزینند ، با مجروحین ، بیماران و اسیران خوش رفتاری کنند و به زنان و کودکان و پیر مردان تعرض نمایند .

۲ - پی ریزی صلح :

ملتی که ارتش قوی و نیرومند نداشته باشد بلاشک در معرض نابودی قرار میگیرد زیرا دشمنانش در آن طمع میکنند و فکر استعمار و استعمار آن ملت میافتند ، برعکس چنانکه

(۱) سوره حج آیه ۳۹-۴۱ - مسلمین در برابر اذیت و آزار کفار نباید ساکت بنشینند و باید اقدام بجهاد کنند خداوند به یاری دادن مومنین توانا است .

(۲) سوره ۲ آیه ۲۵۶

(۳) سوره ۲ آیه ۱۹۰

حرام شده بود ، ولی وقتی که دشمنان قریش عداوت خود را بسرحد کمال رسانیدند و پیغمبر و یارانش را از دیار خویش راندند ، مسلمانان بسوی مدینه هجرت کردند ، در اینجا اولین آیه در مورد قتال نازل شد ، خداوند فرمود : (اذن للذین یقاتلون بانهم ظلموا و ان الله نصرهم لقدیر ، الذین اخرجوا من دیارهم بغير حق الا ان یقولوا نباله) ۱ .

«اجازه جنگ داده شده است به کسانی که مشرکین با آنها جنگ میکنند بسبب اینکه آنها ستم دیده و مظلوم واقع شده اند و خداوند بر پیروزی آنها قادر است . آنها تیکه از دیار خود (مکه) رانده شدند بدون حق جز اینکه میگویند پروردگار ما خدا است» .

پیغمبر پس از دوازده ماه از ورودش به مدینه برای نخستین بار میدان جنگ روان شد و عملاً باین ترتیب اولین پیکار در اسلام آغاز گردید .

هدفهای جنگ در اسلام

۱ - حمایت از آزادی برای نشر دعوت .
 هدف از پیکار در اسلام نشر دعوت نیست بلکه حمایت از دعوت است زیرا نشر دعوت باز در معنی ، اکراه و اجبار را افاده میکند در حالیکه خداوند میفرماید : (لا اکراه فی الدین قد تبین الرشد من الغی) ۲ «در دین اجبار نیست ، هدایت از گمراهی آشکارا است» .

هدف پیکار در اسلام همانطور که گفتیم حمایت و تأمین آزادی بمنظور انتشار دعوت

«هرگاه دو طائفه از مؤمنان باهم نزاع کردند، بانصیحت آنها را بصلح دعوت کنید، اگر یکی به آن دگر تجاوز کرد پس جنگ کنید علیه آن دسته‌ای که ظلم و تعدی روا داشته تا بسوی حکم خداوند برگردد، پس هرگاه برگشت بین آندو بعدل صلح کنید و در تمام امور میانه رو باشید، خداوند عادلان را دوست دارد. مؤمنان باهم برادرند بنابراین بین برادران صلح برقرار کنید و از خداوند بترسید باشد که مورد شفقت قرار گیرید.»

«این آیه حالت اختلاف بین دو طائفه از مسلمانان را فرض نموده که در محیط آسایش نتوانند نسبت بحل آن اقدام نمایند و بناچار هریک جداگانه باعمال زور متوسل شوند. در این حال اسلام بحکومت وقت دستور داده است که اسباب و علل نفاق را در بین آنان بررسی کند و سعی نماید که صلح و صفا را میان آنان برقرار سازد و چنانکه تمام اقدامات دولت در این زمینه بلا اثر بماند و مذاکرات بدون اخذ نتیجه پایان پذیرد، بدولت اسلامی اجازه داده است که بمنظور احقاق حقوق مردم احترام بقوانین موجود و ریشه کن ساختن خودسریها و دست درازیها و جلوگیری از بی‌نظمی و اختلال جماعت و طایفه باغی را سرکوب کند و صلح و آرایش را در کشور پایدار نماید.»

بدیهی است این دستور فقط برای حفظ

ملتی دارای ارتش مجهزی باشد دشمنانش باو احترام میگذارند و هیچگاه درصدد تعدی و تجاوز نخواهند افتاد و آنموقع است که صلح جای جنگ و خونریزی را خواهد گرفت.

اسلام آغازکننده جنگ نیست و دشمن هم در صورت قدرت نظامی مسلمانان خیال حمله و تسلط بر کشورهای اسلامی را در سر نمی‌پروراند.

انواع جنگ در اسلام

۱ - جنگ مسلمان با مسلمان.

این نوع جنگ مربوط به شئون داخلی مسلمانان است. قرآن بمنظور جلوگیری از ظلم و بیدادگری و خروج از نظامات عمومی که ممکن است در داخل ممالک اسلامی وقوع یابد قوانینی وضع کرده که در صورت بروز چنان حوادث نامطلوبی برای حفظ وحدت ملی و قدرت و توانائی هیأت حاکمه و تسلط آنان بر اوضاع مملکتی مورد عمل قرار گیرد و اجتماع را از شر ظلم و تعدی محفوظ نماید.

خداوند در این زمینه میفرماید (وان طائفتان من المومنین اقتتلوا، فاصلحوایینهما، فان بغت احد اهما علی الاخری فقاتلواالتی تبغی حتی تفی الی امرالله فان فاءت فاصلحوا بینهما بالعدل و اتسطوا ان الله یحب المقسطین. انما المومنین اخوتاء صلحوا بین اخوانکم و اتقوا الله، لعلکم ترحمون) ۱.

وحدت ملی و ممانعت از تفرقه و تشتت ملت است .

۲ - جنگ مسلمان با غیر مسلمان

شارع جنگ مسلمانان را با بیگانگان بمنظور دفاع از تجاوز و تأمین آزادی برای انتشار دعوت اسلام و نیز حمایت از ضعفا و جلوگیری از استعمار مملکتها تجویز نموده است .

قرآن جنگ را جایز شمرده تا آخرین وسیله برای حفظ صلح و آراش میان ملل و تثبیت زندگی بر موازین عدل و انصاف باشد .
وضع جزیه در اسلام عوض مالی در برابر خون و عقیده نیست بلکه مشارکت کفّار در حمل بارهایی است که بردوش دولت اسلامی سنگینی میکند .

در قرآن آیه‌ای یافت نمیشود که اسلام جنگ را ملازم مردم قرار داده باشد و انسانرا به جنگ و خونریزی تشویق و ترغیب نماید بلکه بصراحت در مورد رفتار مسلمانان با خارجیان میگوید : (لایشهاکم الله عن الذین لم یقاتلوکم فی الدین و لم یخرجوکم من دیارکم ان تبروهم و تقسطوا الیهم ، ان الله یحب المقسطین ، انما ینهاکم الله عن الذین قاتلوکم فی الدین و اخرجوکم من دیارکم و ظاهروا علی اخراجکم ان تولسوهم ، و من تبولهم فاولئک هم الظالمون) ^۱

دیارتان بیرون نموده‌اند اینکه با آنها نیکی کنید و با عدالت با آنها رفتار کنید ، خداوند عادلان را دوست دارد ، بلکه خداوند نهی میکند شما را از دوستی با کسانی که با شما در دین جنگ کرده و ازدیار خویش شما را رانده‌اند و آنهایی که سرخروج شما کمک کرده‌اند . و کسانی که بانها دوستی کنند ستمکارانند»

و باز آیه‌ای وجود دارد که در آخر قرآن نازل شده و میزان علاقه مسلمانان را بسه بیگانگان می‌رساند .

خداوند می‌فرماید : (الیوم احل لکم الطیبات ، و طعام الذین اوتوا الكتاب حل لکم ، و طعامکم حل لهم و المحصنات من المؤمنات و المحصنات من الذین اوتوا الكتاب من قبلکم اذا اتیتوهن اجورهن محصنین غیر مسافحین و لا متخذی اعدائهم ، و من یکفر بالا یه ان فقد حبط عمله و هو فی الآخرة من الخاسرین) ^۲

«امروز حلال شد برای شما پاکها (چیزهای پاکیزه) و طعام کسانی که کتاب بانها داده شده برای شما حلال است و طعام شما برای آنها نیز حلال میباشد و همچنین زنان پارسای مسلمان و زنان پاکدامن از کسانی که کتاب بانها داده شده قبل از شما هرگاه بپردازند مهرهای آنانرا . متجاهرین نباشید و دوست گیرنده نباشید ، پس کسیکه

(۱) سوره ۶ آیه های ۸ و ۹ .

(۲) سوره آیه ۶ .

«نهی نمی کند خداوند شما را از افرادی که با شما در دین جنگ نکرده و شما را از

یقاتلون فی سبیل الطاغوت ، فقاتلوا اولیاء الشیطان ، ان کید الشیطان کان ضعیفاً .)
 «پس باید بجنگند در راه خدا کسانیکه دنیا را باخرت میفروشند و کسی که در راه خدا جنگ میکند و کشته میشود و یا پیروز میگردد مابه اوپاداش بزرگ خواهیم داد .
 چه شده است شما را که نمی جنگید در راه خدا و در راه رهائی ضعفا (از اسارت) از مردان و زنان و کودکانیکه میگویند: خداوندا ما را از این قریه ای که اهل آن ظالم هستند بیرون ببر و قرار بده برای ما از جانب خود سرپرستی را و قرار بده از طرف خود یآوری را . کسانیکه ایمان آورده اند در راه خدا جنگ میکنند و کسانیکه کافر هستند در راه شیطان جنگ میکنند ، پس بکشید دوستان و یاران شیطان را زیرا حيله شیطان ضعیف است.»
 و اسلام با تمام عواملی که موجبات ترس و خوف را فراهم کند مبارزه میکند .
 مسلمانان را برجهاد در راه خدا ، درراه خیر و سعادت بشری ترغیب مینماید . پدرن ، فرزندان ، برادران ، زنان خانواده و اموال و تمام متعلقات انسان را که مابین محبت خدا و رسول و مسلمانان حائل شود نادیده میگیرد و وقتی مسئله جهاد بمیان آید توجه مؤمنان فقط به هدفهای عالی آن است در این باره خداوند میفرماید : (قل ان کان آباءکم و ابناءکم و اخواتکم و اذواجکم و عشیرتکم

شریعت اسلام را انکارکنند عمل او تباه میشود و او در اخرت از زیانکاران است . »
 از این آیه چنین استفاد میگردد که علاقه مسلمانان بغیر مسلمان عبارت از میانه روی ، همکاری ، تشریک مساعی و زناشویی است یعنی در حقیقت مهمترین و اساسی ترین دلبستگی که ممکن است میان افراد یک جامعه متمدن وجود داشته باشد .

مسائل مورد توجه اسلام در جنگ

۱ - تقویت روحی :

اسلام از لحاظ معنوی افرادی را که در راه حق و حقیقت میجنگند تقویت میکند ، بانها وعده ثواب و اجر فراوان میدهد زیرا این افراد در راه نجات ضعفا از بیداد بیدادگران خدمت به بشریت ، مقابله با جبروت و طغیان اشخاص سرکش و امحاء عوامل شرفساد جنگ میکنند .

خداوند مفاهیم بالا را در آیات زیر چنین بیان میفرماید : (فیقاتل فی سبیل الله الذین یشترون الحیاة الدنیا بالآخره و من یقاتل فی سبیل الله فیقتل او یغلب فسوف یرتبه اجراء عظیما . و مالکم لا تقاتلون فی سبیل الله و المستضعفین من الرجال و النساء و الولدان الذین یقولون : و بناخر جنامن هذه القریه الظالم اهلها ، و اجعل لنا من لدنک و لیا و اجعل لنا من لدنک و لیا و اجعل لنا من لدنک نصیراً . الذین امنوا یقاتلون فی سبیل الله و الذین کفروا

و اسوال اترفوتوها و تجاره تخشون كادها و مساكن ترضونها ، احب اليكم من الله و رسوله و جهاد في سبيله ، فتريصوا حتى باتى الله بامر و الله لايهدى القوم الفاسقين .^۱

« بگو اگر پدران شما و فرزندان شما و برادران شما و زنهای شما و طائفه شما و اموالیکه بدست آورده اید و تجارتی که می ترسید از کساد آن و مسکنهاییکه بان راضی هستید بیشتر از خداوند و رسول او دوست دارید و از جهاد در راه خدا ، پس منتظر باشید تا خدا امر خویش بیاورد و خداوند فاسقان را هدایت نمی کند . »

اسلام با این اسلوب و روش قوی با عوامل ضعف و ترس مبارزه میکند و در نهاد مردم صفات شجاعت و فداکاری و بی اعتنائی کامل به زینتها و زیورهای دنیا در برابر حق را می آفریند ، قرآن میگوید : (انما المومنون الذین امنوا بالله و رسوله ثم لم يرتابوا و جاهدوا و اباموالهم و انفسهم فی سبیل الله اولئک هم الصادقون)^۲

« مؤمنین کسانی هستند که ایمان آورده اند بخدا و رسول او و بعد از آن در شک نیفتاده اند و با اسوال و انفس خود در راه خدا جهاد کرده اند آنها راست گویانند . »

در واقع اسلام روح مسلمانان را در جهاد تقویت میکند و کمک ملائکه بمجاهدین فقط برای خاطر آرامش و روح جنگجویان است بنا بقول اصح مفسران .

۲ - تقویت نیروی ظاهری :

اسلام در لشکر کشی دو جنبه را تشویق میکند قدرت بدنی و تجهیزات جنگی و دیگری حفظ حدود و مرزهای کشور .

مورد اول شامل عده وعده ها میباشد و در اینخصوص اسلام خواستار است که لشکر از لحاظ سرباز و آلات حرب کافی و مجهز باشد .

مورد دوم حفظ و صیانت مرز و بوم و حدود و ثغور کشورهای اسلامی و محفوظ نمودن آنها از تهاجمات و حملات دشمن است .

بدون تردید هدف اسلام از تحریض دولتها بر تدارك این دو امر صرفاً بمنظور تأمین و استقرار صلح و در ضمن ترسانیدن دشمن است ، زیرا در صورتیکه در کشور اسلامی احساس ضعف کنند ممکن است بفکر تجاوز بیفتند . خداوند در این مورد میفرماید : (والذین و الوتغفلون عن اسلحتکم و امتعتکم فیمیلون علیکم میله واحده)^۳ « کسانی که کافر شدند دوست دارند اینکه شما غافل شوید از اسلحه تان و کالاهای تان (ناگهان) یکباره بر شما حمله کنند . »

اسلام در خصوص ایجاد کارخانه برای ساختن اسلحه مردم را ترغیب میکند و در این اسوره آهن اشاره مینماید و میگوید : (وانزلنا

(۱) سوره ۹ آیه ۲۳

(۲) سوره ۴۹ آیه ۱۵

(۳) سوره ۴ آیه ۱۰۱

الحدیدقیه باس شدید و منافع للناس، ولیعلم الله من ینصره ورسله ، ان الله ، قوی عزیز) «مانازل کردیم آهن را که در آن است نیروی زیاد و سودهایی برای مردم تا اینکه خدا بداند چه کسی خدا و رسول او را یاری میکند خداوند نیرومند و دارای عزت است .»

۳ - تنظیم و تجهیز لشکر :

اسلام در مورد تنظیم و تجهیز لشکر و خصوصیات آن بمسائل زیر توجه کامل معطوف میدارد :

الف - بخشودگی :

علل و اسبابی که اسلام برای بخشودگی مردم از سربازی عنوان میکند شامل ناتوانی، مرض ، پیری و عدم قدرت فرد بر انفاق در زمان سربازی است . بنابراین اسلام هیچگاه مردم را بعزت عالم بودن یا انتساب آنسان بمراجع مذهبی و یا حافظ قرآن بودن و یا پرداخت عوض نقدی و حتی پیغمبری از سربازی عفو نمیکند .

خداوند در این زمینه چنین دستور میدهد (لیس علی الضعفاء و لعلی المرضی و لعلی الذین لایجدون ما ینفقون حرج ، اذا انصحوالله ورسوله) ' « بر ناتوانان و بیماران و کسانی که چیزی نمی یابند که انفاق کنند گناهی نیست اگر بخدا و رسولش اخلاص ورزند . »

ب - اعلام جنگ :

اقدام بجنگ در اسلام کاملاً جوانمردانه

است و روی این اصل از اینکه دشمن را غافلگیر کند و در این راه متوسل به مکر و حیله شود جداً دوری میجوید خداوند میفرماید : (و ماتخافن من قوم خیانه ، فانیدالیهم علی سواء ان الله لایحب الخائنین) ۲

« هرگاه از قومی (معاهدین) خوف خیانت داشتی آنها را آگاه کن تا باشما (در آگاهی از شکستن پیمان) زیرا خداوند خیانتکاران را دوست ندارد . »

ج - دعوت بجهاد :

اسلام از تاخیر اجابت داوطلبان جهاد و چشم پوشی از دعوت آنان دوری میجوید و اقدام بر این امر را واجب می شمارد در این زمینه قرآن چنین بیان مطلب میکند : (یا ایها الذین آمنوا ، مالکم اذا قیل لکم انفروا فی سبیل الله ، اتاقلتم الی الارض ، ارضیتم بالحیة الدنیاسن الاخره ، فماتع الحیة الدنیافی الاخره الاقلیل . الاتفروا یعدبکم عذابا الیما و یتبدل قوماً غیرکم و لاتضروه شیئاً والله علی کسلی شییی قدیر) ۳

« ای کسانی که ایمان آورده اید شمارا چه رسیده (سبب چیست) آنگاه که بشما گفته میشود در راه خدا بیرون آید (بجهاد بروید) شما بر زمین سنگین میشوید ؟ (از رفتن بجهاد کراهت دارید) آیا راضی شدید بزندگی

(۱) سوره ۹ آیه ۹۲

(۲) سوره ۸ آیه ۵۹

(۳) سوره ۹ آیه ۱۷ و ۳۸

نمیشود برخلاف آنچه در بعضی از دول بزرگ در قرن بیستم عمل میکنند باین معنی که اولیاء متخلف را بدلیل اینکه باید او را به مقامات صلاحیت دار تسلیم کنند مجازات مینمایند .

ه - تصفیه ارتش :

اسلام تصفیه ارتش را از عناصر فتنه انگیز و بی ایمان خواهان است و در این مورد معتقد است که افراد لشکر باید دارای عقیده ای پاک و منزّه بوده و در راه پیشبرد مقاصد دولت اسلامی از هیچ نوع فداکاری و بذل مال خودداری ننمایند بدون تردید سرفوقیت اسلام در میدان کارزار وجود همین ایمان صحیح و قوی بوده است خداوند میفرماید :

(لو كانوا فیکم ماقاتلوا الاقلیاء .)

«اگر آنها در میان شما بودند در کارزار شرکت نمی کردند مگر کمی (بعلت اینکه آنها باندازه مسلمانان دارای خلوص ایمان نبودند) .

و - روش نظامی :

در خصوص تاکتیک نظامی اسلام دستور میدهد که مواضع دفاعی منظم باشد و واحدهای لشکر در این مواضع مستقر شوند قرآن میگوید : (واذعدوت من اهلک تبوی المؤمنین مقاعد للقتال) .

«(بیادآر) هنگامیکه بامداد از نزد کسان (عیال خود عایشه رضعنه) خود بیرون آمدی برای

دنیا عوض آخرت ؟ و متاع زندگی دنیا در (برابر) آخرت جز اندکی نیست . اگر بیرون نیائید (برای جهاد) خداوند به عذاب دردناکی عذابتان میدهد و شما را با قوم دیگر بدل میکند (عوض) و شما را هلاک میکند و قوم دیگری میاورد که مطیع باشند و شما چیزی باو زیان نمی رسانید و خدا بر همه چیز توانا است .

د - عقاب متخلفان :

اسلام افرادی را که از قبول جهاد سرباززنند مجازات میکند باین معنی اهل و عیالش و حتی تمام مسلمانان از او دوری میجویند و بانظر حقارت بوی مینگرند .

خداوند میفرماید :

(وعلی الثلاثه الذین خلفوا و حتی اذا ضاقت علیهم الارض بما رحبت

وضاقت علیهم انفسهم ، وظنوا ان لا ملجاء

من الله الا الیه ، ثم تاب علیهم لیتوبوا)

« (و توبه سه تن را که تخلف کردند

پذیرفت تا بسوی خدا برگرداند و از کرده خود

پشیمان شوند) تا وقتی که زمین برایشان تنگ

شد ، با آن فراخی و جانهایشان بر آنها تنگ

آمد (از خود بیزار شدند) و یقین کردند

که پناهگاهی از خدا جز بسوی او نیست .

پس توبه آنها را پذیرفت تا توبه کنند

یکمان خدا ، همو، توبه پذیر مهربان است.»

عقاب و مجازات متخلف در اسلام فقط

بخود وی (متخلف) ارتباط دارد و این

مجازات شامل خانواده و یاساکنان شهر او

برود (آبرویتان برود) و شکیبائی کنید، بیگمان خدا باشکیبایان است .

ضمناً اسلام از فرار و عقب نشینی در جنگ، ارتش را بر حذر میدارد و سوء عاقبت این موضوع را چنین بیان میکند (یا ایها الذین آمنوا اذ القیتم الذین کفروا زحافلا تولوهم الادبار، و من یولهم یومئذ دبره الامتحر فالقتال او متحیرا الی فته فقدباء بغضب ، من الله رماوا جهنم ویشن المصیر) ۲

«ای کسانی که ایمان آورده اید چون آن کسانی که کافر شدند انبوه به بینید به آنها پشت نکنید. و هر کس در آن روز پشت خود بانان بکند ، مگر بازگردیده برای کشتاری پناه جوینده بسوی گروهی باشد . پس به یقین بخشم خدا بازگشته و جایگاهش دوزخ است و بدبازگشتی است .»

ح - حفظ اسرار نظامی :

اسلام توصیه میکند که اسرار نظامی نباید فاش شود و پخش آنها را در شان منافقان میداند .

اسلام میگوید اگر خبری رادریافت کردید در اطراف آن تحقیق کنید و قبل از اینکه از صحت و سقم آن مطمئن نشده اید اقدامی بعمل نیاورید .

خداوند میفرماید : (لئن لم نیه المنافقون

مؤمنان مواضعی جهت کارزار آماده می ساختی و خدا شنوای دانا است .

مبتکر اسلوب «صف بندی» در جنگ اسلام بوده است زیرا این روش قبل از اسلام در میان اعراب سابقه نداشته است و خداوند چنین میفرماید : «ان الله یحب الذین یقاتلون فی سبیله صفا کانهم بنیان مرصوص» خداوند دوست دارد کسانی را که جنگ میکنند در راه او بطور صف بسته مثل اینکه آنها بنیان محکمی (سداهنین) هستند .

این روشی است که در عصر حاضر در لشکرکشی و جنگ مورد قبول دول بزرگ است .

ز - انضباط :

اسلام افراد ارتش را با تقیاد و اطاعت از مافوق و ایستادگی در مواضع دفاعی و اجتناب از اسباب اضطراب و تشویش و اتکاء بخدا ترغیب و تشویق مینماید . در این باره میفرماید (یا ایها الذین آمنوا اذالقیتم فته فاثبتوا ، واذ کروا لله کثیر العلکم تفلحون). ۱ «و اطیعوا الله ورسوله و لاتنازعوا فتشلاوا تذهب ریحکم ، و اصبروا ان الله مع الصابین .» ۲

«ای کسانی که ایمان آورده اید چون با گروهی روبرو شوید پایداری کنید و خدا را بسیار یاد کنید باشد که رستگار شوید . و خدا و فرستاده او را فرمان برید و باهم نزاع نکنید که نیرویتان سست شود و توانائی شما

- ۱) سوره ۸ آیه ۴۸ و ۴۹
- ۲) سوره ۸ آیه ۱۴
- ۳) سوره ۳۳ آیه ۶۰

فان حسبك الله، هو الذي ايدك بنصره وبالْمومنين^(۱)
 «اگر به صلح قایل شدند شما هم صلح
 را بپذیرید، و برخداوند توکل کنید. او
 است که شنونده و دانا است و اگر خواستند
 فریت بدهند همانا خداوند ترا کافی است
 (از شرمگر آنها حفاظت میکند) آن خدائی که
 (بیاری خود و نیروی مسلمانان ترا تأیید
 می کند) و پیروی مسلمانان را تأمین کرده
 است»^(۲)

ی - اسیران :

در مورد اسرای جنگی اسلام قائد لشکر
 را در بین دو امر سخیر نموده، یا برآنان منت
 گذارده آزادشان کند بدون گرفتن فدیة و یا در
 مقابل اخذ فدیة آنها را آزاد کند و چنین
 دستور میدهد: (فاذا القیتهم الذین کفروا فضرِب
 الرقاب حتی اذا اتخمتوهم فشدوا الوثان
 فامنا بعد و اساقداء)^(۳)
 «پس هرگاه با کفار برخورد کردید کافران
 را گردن بزنید تا زمانی که آنها را از پای در
 آورید بقیه آنها را اسیر کرده محکم ببندید
 تا فرار نکنند، پس از آن مختارید یا منت
 گذاشته بلاعوض اسیر آنها را آزاد کنید یا در
 صورت احتیاج از آنها جزیه بگیرید و آزاد
 کنید تا اینکه جنگ بارش را زمین بگذارد
 (تمام شود).»

(۱) سوره ۴ آیه ۸۴

(۲) سوره ۸ آیه ۶۴ و ۶۵

(۳) سوره ۴۷ آیه ۵

(۴) سوره ۱۶ آیه ۹۴

والذین فی قلوبهم مرض والمرجعون فی المدینة
 لتغریبک بهم ثم لا یجاورونک الا قلیلا^(۱).
 «هرگاه منافقان و آنهاییکه در قلبهایشان
 بیماری هست و اشخاصیکه در مدینه مبلغ
 برضد اسلام هستند (در قلوب مسلمانان ایجاد
 رعب میکنند) از کار خود دست نکشیدند،
 شمارا بر آنها مسلط می کنیم و سپس در اطراف
 تو نخواهند بود مگر عده کمی یا مدت
 کوتاهی.»

و باز در جای دیگر میگوید: (واذا جاءهم
 امر من الامن وال خوف اذا عاوبه، ولوروا الی
 الرسول والی اولی الامر منهم، لعلهم الذین
 یتستبطونه منهم)^(۲).

«و هنگامیکه پیشامدی از ایمنی یا خوف
 بانها روی آورد (از آن گفتگو کنند) و انشاء
 نمایند و اگر آنها به پیامبر و به خداوندان
 فرمان، از میان خودشان باز برند کسانی از
 ایشان که میتوانند استتباط کنند آنها خواهند
 دانست.»

ط - صلح :

اسلام دستور میدهد هرگاه از طرف دشمن
 پیشنهاد صلح شود و علائم درستی این
 پیشنهاد ظاهر گردد و مکر و حیل در کار نباشد
 مسلمانان موظف هستند که آنها را بپذیرند و
 جنگ و خونریزی را متوقف سازند.

در این زمینه قرآن میگوید: (وان
 جنحو الیکم فاجنح لها، وتوکل علی الله، انه
 هوالمع العلم^(۳))، (وان بریدوا ان یخدعوک

ک - وفای بعهده :

اسلام قائد لشکر را وادار میکند که به پیمانهای خود وفادار باشد و خیانت در عهد و نقض آنرا حرام دانسته است و تاکید میکند که قصد از وفای بعهده باید باین منظور باشد که امنیت و صلح جای پریشانی آشفستگی و جنگ را بگیرد و اینکه وسیله برای بکار بردن مکر و حیله باشد و در نتیجه موجب سلب حقوق ضعفا گردد . قرآن در این باره میگوید : (واوفوا بعهده الله اذا عاهدتم ، ولا تنقضوا الیمان بعد توکیدهد) ، « و به پیمان خدا وفا کنید چون پیمان کردید ، و سوگندهارا پس از استوار کردن آنها ، شکنید . »

۴- شروط پذیرفتن افراد برای سر بلای

اسلام افرادی را برای سر بلای قبول میکند که دارای شرائط زیر باشند :

الف - بلوغ و آن رسیدن بسن شانزده سالگی است که شامل مردان و زنان نیز میشود زیرا خود پیغمبر نیز در غزوات هر بار یکی از ازواج طاهرات را بقید قرعه با خویش بمیدان کارزار میبرد .

ب - اسلام : این شرط برای آنست که با عقیده و اخلاصی که بدین اسلام دارند

از بلاد مسلمین خالصانه دفاع کنند .

ج - سلامت : سرباز باید از سلامت

کامل و عقل سلیم برخوردار باشد .

ه - بسیج و آن برد و قسم است : بسیج

عام ، بسیج خاص . بسیج عمومی در موقعی

است که مملکت اسلامی مورد حمله و تجاوز

اجنبی قرار گرفته است یا در معرض خطر قرار

گرفته باشد در اینصورت همه مردم بمنظور

دفاع از مرز و بوم کشور باید شرکت کنند .

بسیج خاص در حالتی است که کفار

نقض عهد کرده باشند که اسلام روی دلائل

موجهی قصد تعرض داشته باشد که در اینصورت

دسته خاصی از مردم را دعوت بچنگ میکند .

از مطالبی که درباره جنگ در اسلام

بیان گردید کاملاً روشن شد که اسلام دعوت

بچنگ را فقط در صورت ضرورت و بمنظور

حمایت از آزادی و توحید کلمه و پی ریزی

ارکان صلح تجویز مینماید .

اسلام بمبارزات و جنگهاییکه فقط انگیزه

وداعی آن تعصب خشک و یا صرفاً بمنظور

جلب مطامع و منافع باشد معتقد نیست

و همانطور که گفته شد هدف واقعی اسلام

از پیکار برقراری صلح و آرامش در میان کلیه

ملل و دول است .

۱) - ۹۳۰۰۰

۲) - ۹۳۰۰۰

۳) - ۹۳۰۰۰

۴) - ۹۳۰۰۰